

สภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จนมาถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 60 ปีนั้น ระบอบประชาธิปไตยไทยมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง จากยุคอาณัติประชาธิปไตย-ศักดินานิยม มาสู่ยุค ทุนิยม-ประชาธิปไตยนิยม ซึ่งส่งผลให้โครงสร้างอำนาจทางการเมืองได้แปรเปลี่ยนไปในแต่ละยุคสมัย จากระบอบราชการมาสู่ระบบธุรกิจเอกชนมากยิ่งขึ้นในทศวรรษนี้ โดยเอื้อต่อการพัฒนาของระบบการเมืองไทย ในการทำหน้าที่สนองต่อผลประโยชน์ให้แก่ประชาชน ภายใต้การบริหารประเทศของผู้นำกลุ่มต่าง ๆ

ภาวะสมัยใหม่ ทำให้ผู้นำทางการเมืองต้องยอมรับกติกาแห่งสังคมใหม่ท่ามกลางความเป็นพหุสังคม ซึ่งอำนาจทางการเมืองกระจายอยู่ตามกลุ่มต่าง ๆ มิได้มีอยู่เพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มข้าราชการโดยเฉพาะข้าราชการทหารในระบบการเมืองแบบ "ระบบการเมืองที่ทหารมีอำนาจ" ดังแต่ก่อน แต่กลับกระจายอยู่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักธุรกิจที่ผ่านเข้าสู่ระบบการเมืองโดยอาศัยความชอบธรรมภายใต้โครงสร้างของระบอบประชาธิปไตย ในการเข้ามาสู่อำนาจรัฐ โดยการสนับสนุนด้านงบประมาณแก่พรรคการเมือง หรือแม้แต่การลงสมัครเข้ารับเลือกตั้งโดยตรง ในเชิงลัทธิพลเรือนมีอำนาจสูงสุด (civilian supremacy) ซึ่งสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก ที่ปรับตัวไปสู่การปกครองของระบอบประชาธิปไตย ในขณะที่เดียวกันคณะทหารหรือกองทัพต้องยอมรับบทบาทใหม่ในทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในฐานะผู้พิทักษ์รัฐบาลที่ยังมีบทบาทและอำนาจสำคัญในการดำรงการเมืองไทย มากกว่าจะเข้ามามีอำนาจในฐานะผู้ปกครองโดยตรง

บทบาทใหม่ของกลุ่ม นักธุรกิจ-การเมือง ในปัจจุบันที่อาศัยกลไกการเลือกตั้งในการได้มาซึ่งอำนาจรัฐ ได้กระทำควบคู่ไปกับการสร้างพันธมิตรในวงกว้าง กับกลุ่มการเมืองต่าง ๆ เช่น นักการเมือง ข้าราชการทั้งทหารและพลเรือน ผู้นำแรงงาน สื่อมวลชนนักศึกษา นักวิชาการ และกลุ่มอาชีพอิสระอื่น ๆ เพื่อสร้างฐานอำนาจของตน

กล่าวได้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตย นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองนั้น ปรากฏแต่เพียงรูปแบบ (form) มากกว่า เนื้อหา (essence) โดยจัดให้มีรูปแบบของรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง พรรคการเมือง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในระบอบประชาธิปไตยในโลกตะวันตก ในขณะที่แก่นของประชาธิปไตยในเชิงวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ ตลอดจนวิถีชีวิตของประชาชนที่มีจิตสำนึกต่อประชาธิปไตย รวมถึงสถาบันทางการเมืองขาดความเป็นสถาบัน (insitutionalization)

การรัฐประหารที่เกิดขึ้นโดยทหาร เกิดขึ้นโดยง่ายในอดีต เพราะขาดปัจจัยหลัก คือ การขาดการสนับสนุนระบอบประชาธิปไตยจากมวลชนอันถือเป็นพื้นฐานสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดการสนับสนุนจากชนชั้นกลาง กล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเมื่อ พ.ศ. 2475 นั้น คณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงเกือบทั้งหมดเป็นข้าราชการ โดยเฉพาะข้าราชการทหารเป็นหลัก นายทุนหรือนักธุรกิจไม่มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงในครั้งนั้นแต่อย่างใด การปกครองที่ผ่านมาในช่วง 2475-2516 อันเป็นช่วง "อมาตยาธิปไตย" คือ อำนาจทางการเมืองและการกำหนดนโยบายอยู่ในมือของคณะนายทหาร และข้าราชการชั้นสูงเกือบทั้งหมด ในขณะที่พลังภายนอกระบบราชการรวมทั้งนักธุรกิจ ไม่มีความหมายทางการเมืองมากนัก¹ แม้ว่านักธุรกิจกลุ่มหนึ่งสามารถสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว เรียกร่องความ

¹ เอนก เหล่าธรรมทัศน์, "ธุรกิจบนเส้นทางประชาธิปไตย : ทฤษฎีกับความเป็นจริง" มติชนสุดสัปดาห์ (27 พฤศจิกายน 2535) ปีที่ 13 ฉบับที่ 640, หน้า 30

ช่วยเหลือ พิเศษกับกลุ่มทหารและข้าราชการที่มีอิทธิพลในลักษณะของระบบอุปถัมภ์ของไทย² ก็ตาม แต่เพื่อมุ่งหวังผลประโยชน์ของธุรกิจของตนเป็นหลักมากกว่าการมีส่วนร่วมในกระบวนการเมืองประชาธิปไตย

บทบาทของนักธุรกิจในทางการเมืองไทย ปรากฏเด่นชัด เมื่อหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 อันเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทางการเมืองเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นผลมาจากนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และได้รับการพัฒนาต่อเนื่องจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 จนก่อให้เกิดการขยายตัวของชนชั้นกลางที่ประกอบธุรกิจอย่างใหญ่หลวง ในระยะต่อมาปรากฏการณื่อดังกล่าวทำให้เกิดกลุ่มคนกลุ่มใหม่ขึ้นในทางการเมือง ซึ่งนับเป็นศูนย์กลางกำลังใหม่ที่จะเริ่มเข้ามาแทนที่อำนาจนิยมเดิมของฝ่ายอนุรักษนิยม³ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจากการขยายตัวทางการค้าทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศในรูปบริษัทข้ามชาติ ทำให้นักธุรกิจเริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ที่มีแนวนโยบายเศรษฐกิจการแข่งกันโดยเสรี ซึ่งสถาบันธุรกิจเอกชนจะมีเสถียรภาพในการปฏิบัติการต่าง ๆ ได้มาก⁴ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองดังกล่าวจะมีผลให้เสถียรภาพทางการเมืองไม่มั่นคง และมีผลกระทบต่อภาระดำเนินกิจการธุรกิจของตน จึงทำให้นักธุรกิจเหล่านี้ ต้องป้องกันมิให้สถานการณ์ทางการเมืองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่กระทบกระเทือนต่อธุรกิจตน. โดยมุ่งรักษาระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมหรือทุนนิยมให้คงไว้ ซึ่งเป็นการต่อต้านกระแสความเคลื่อนไหวของฝ่าย

² ลิขิต ชีร์เวคิน, วัฒนาการการเมืองการปกครองไทย (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533), หน้า 183

³ อภิชาติ พันธเสน, "60 ปีประชาธิปไตย" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ (21-27 มิถุนายน 2535) ปีที่ 39 ฉบับที่ 3, หน้า 14

⁴ อมร รักษาสัตย์, ประชาธิปไตยในมือมาร (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมนิติ, 2535), หน้า 201

ที่ต้องการล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมผูกขาดในเมืองไทย⁵ โดยอาศัยการพึ่งพาความสัมพันธ์กับผู้มีอำนาจแบบเก่าในลักษณะระบบอุปถัมภ์ ในการแสวงหาความคุ้มครองจากทหารชั้นผู้ใหญ่และข้าราชการ เพื่อให้ผลประโยชน์แก่นักธุรกิจเหล่านี้ หรือการที่นักธุรกิจได้เข้ามามีความสัมพันธ์โดยตรงกับกระบวนการทางการเมือง โดยให้การสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองหรือเป็นสมาชิกของคณะกรรมการของพรรคการเมือง แม้แต่การลงสมัครรับเลือกตั้งในบทบาทของนักการเมือง เพื่อเป้าหมายในการรักษาผลประโยชน์ทางธุรกิจของตนหรือกลุ่มตนเป็นสำคัญ ดังที่ปรากฏในรูปแบบของ "วณิชชาติปไตย" หรือแม้แต่การที่กลุ่มนักธุรกิจ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับสูง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ โดยสมัยรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้มีการดำเนินการจัดตั้ง "คณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน" (กรอ.) เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศสืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน

⁵ ประกาศศักดิ์ ชานินทร์พงษ์, "นักธุรกิจการเมือง : การศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง" วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครองบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้า 11

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การพัฒนาทางเศรษฐกิจขนานใหญ่กับการต่อสู้ทางการเมือง เพื่อ ประชาธิปไตย ตั้งแต่ 14 ตุลาคม 2516 จนถึงเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ผนวกกับการเชื่อมโยงโลกเข้าด้วยกันหรือที่เรียกกันว่า "โลกาภิวัตน์" (globalization)⁶ ทำให้สังคมไทยมาถึงจุดเปลี่ยนแปลงทางความคิด โดยเฉพาะ ในภาคธุรกิจชั้นกลางหรือคนรุ่นใหม่⁷ อันเป็นผลมาจากการขยายตัวของ เศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว จนภาคเอกชนมีความเข้มแข็งสามารถต้านอำนาจของ ระบบราชการได้ดีขึ้น⁸ โดยเฉพาะภายใต้ระเบียบโลกใหม่ (new world order) ที่สหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำและยืนยันเจตนารมณ์ที่จะปกป้องสนับสนุนเสรีย

⁶ โลกาภิวัตน์ หมายถึงกระบวนการทำให้โลกเป็นหนึ่งเดียว (globalization) นั้น มุ่งประเด็นให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกมีทิศทางการพัฒนาประเทศ ไปในแนวทางเดียวกัน โดยเฉพาะการมีแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศ ท่าม กลางการพึ่งพาอาศัยความก้าวหน้า ของระบบการสื่อสารและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศจากทั่วทุกมุมโลกอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมี ธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ และองค์การที่ทำหน้าที่กำหนดอัตรา ภาษีการค้าโลกหรือแกตต์ (GATT) เป็นตัวกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอันก่อ ให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เช่น การล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์ การมี บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) การต่อสู้ทางการเมืองและการตื่นตัวของชน กลุ่มน้อยในประเทศต่าง ๆ การกลืนชาติทางเศรษฐกิจ การรวมตัวทางเศรษฐกิจ ของประเทศที่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่คล้ายกันเป็นอนุภาคหรือภูมิภาค ตลอดจน ความตื่นตัว ในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม และ กระบวนการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

⁷ ชีรยุทธ บุญมี, "ประวัติศาสตร์ซ้ำซาก ประวัติศาสตร์แบบเปิด" มติชน สุดสัปดาห์, ปีที่ 13 ฉบับที่ 680, หน้า 14

⁸ สุจิต บุญบงการ, "ทหารกับการเมืองไทย" วัฒนาการการเมืองไทย (กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช, 2532), หน้า 659

ภาพระหว่าง ชาติ อธิปไตย ประชาธิปไตย และ สิทธิมนุษยชน ในระบอบโลกใหม่^๙ โดยสหรัฐอเมริกาได้มีบทบาทนำในการป้องกันเสถียรภาพระหว่างชาติอันเป็นรากฐานระบอบโลกใหม่^{๑๐} รวมทั้งประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในสังคมโลกย่อมต้องดำเนินวิถีการปกครองระบอบประชาธิปไตย และส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้สอดคล้องกับระบอบโลกใหม่ด้วย มิฉะนั้นอาจจะต้องถูกต่อต้านจากประเทศอื่น ๆ ประกอบกับในยุคแห่งข่าวสารพัฒนาเคียงคู่ไปกับยุคแห่งเทคโนโลยี ที่เกิดขึ้นทั้งในโลกทุนนิยมและสังคมนิยม^{๑๑} ทำให้ประเทศต่าง ๆ มีลักษณะของการพึ่งพาซึ่งกันและกันมีความซับซ้อนสูงขึ้น (complex interdependence)^{๑๒} การได้รับข้อมูลสารสนเทศของภาคเอกชน (information technology) เป็นไปอย่างรวดเร็วทันใจและรวดเร็วทันใจกับภาครัฐบาล ทำให้ระบบธุรกิจเอกชนสามารถคานอำนาจรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้กระทั่งผู้นำทางธุรกิจในฐานะปัจเจกชน (individual) ของประเทศจำนวนไม่น้อยได้อาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศรวมกลุ่มเป็นสถาบันหรือองค์กรทางธุรกิจที่สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ที่ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อาทิ สมาคมทางธุรกิจอุตสาหกรรม ธุรกิจการเงินการลงทุน ได้เริ่มปฏิบัติงานทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ กันเช่น ตั้งกองทุนวิจัยทางการเมือง กองทุนอุดหนุนผู้สนใจการเมืองให้ลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ การตั้งกลุ่มส่งเสริม และ

^๙ ชีระ นุชเปียม, "เอเชียหลังยุคสงครามเย็น" เอเชียรายปี 2535 (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535), หน้า 20

^{๑๐} Ted Galan Carpenter, "The New World Disorder" Foreign Policy, (Fall 1991), p.24-25

^{๑๑} อัลวิน ทอฟเลอร์ (แต่ง), สุกัญญา ตีระวนิช และคณะ (แปล), คลื่นลูกที่สาม (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิทยนิพนธ์, 2532), หน้า 37

^{๑๒} Steve Chan, "National Security in The Asia-Pacific: Linkages among Growth, Democracy and Peace" in Contemporary Southeast Asia, Vol. 14, No. 1 (June, 1992), p. 18

ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แบบประชาธิปไตยต่อประชาชนและกลุ่มต่อต้านเผด็จการ เป็นต้น¹³ ทั้งนี้โดยมุ่งแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรทางการเมืองไม่ว่าจะในรูปกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผลประโยชน์ จนถึงการเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยตรง เพื่อเข้าสู่ศูนย์อำนาจทางการเมือง โดยผ่านการเลือกตั้ง จนสามารถมีส่วนในการตัดสินใจนโยบายทางเศรษฐกิจเสียเอง โดยบทบาทของนักการเมือง/ธุรกิจ แบบนี้ เป็นภาพสะท้อนของความเจริญเติบโตของอำนาจทางเศรษฐกิจในสังคมไทย¹⁴ ที่ส่งผลให้นักธุรกิจเหล่านี้มีอำนาจทางการเมืองมากขึ้นในการเมืองไทยปัจจุบัน

ซึ่งกลุ่มธุรกิจเหล่านี้ เป็นรากฐานของการสร้างประชาธิปไตยของไทย ในฐานะของผู้คัดค้านระบอบเผด็จการและสนับสนุนระบอบเสรีนิยม เพราะการเมืองแบบเสรีนิยมเท่านั้น ที่จะเป็นหลักประกันของการประกอบธุรกิจในระบบเสรีนิยมและเป็นระบบการเมืองที่เปิดโอกาสให้พวกเขามีบทบาทมากขึ้น¹⁵ ในทางการเมือง

แม้ว่านักธุรกิจจะมีบทบาทสูงขึ้นในทางการเมือง แต่บทบาทของทหารข้าราชการประจำ ก็ยังเป็นพลังสำคัญทางการเมืองอยู่ และ ยังเป็นพลังในการที่จะพัฒนาประชาธิปไตย นักธุรกิจระดับสูงในหลายวงการได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มทางการเมือง พร้อมทั้งจะสนับสนุน พรรคการเมืองและนักการเมือง ที่ต่อสู้เพื่อ

¹³ มติชนรายวัน (21 มิถุนายน 2535), หน้า 1 และ 24

¹⁴ สมบัติ จันทรวงศ์, เลือกตั้งวิกฤติ : ปัญหาและทางออก (กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2536), หน้า 29

¹⁵ สุรชาติ บำรุงสุข, "รัฐประหารกับสังคมไทย:ความเป็นไปได้และความสำเร็จ" มติชนสุดสัปดาห์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 658, หน้า 17

ประชาธิปไตย ซึ่งเป็นมิติใหม่ทางการเมืองไทย¹⁶ กล่าวได้ว่าบทบาทของ นักธุรกิจ ทหาร และ ข้าราชการพลเรือนระดับสูง มีความสำคัญต่อการพัฒนาทาง การเมืองในระบอบประชาธิปไตย การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาวิจัยถึงทัศนคติ ทางการเมืองในเชิงเปรียบเทียบ ระหว่างนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) กับ นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน (ปรอ.) ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงของประเทศ ที่มีทั้งข้าราชการระดับสูงทั้งทหารและ พลเรือน ตลอดจนนักธุรกิจชั้นนำของประเทศ เข้าศึกษา โดยหลักสูตร วปอ. เป็น หลักสูตร ที่ศึกษาวิทยาการเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักรทางด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนมุ่ง ให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ และ การประสาน ประโยชน์ ระหว่างนักศึกษาจากส่วนราชการต่าง ๆ¹⁷ ในขณะที่หลักสูตร ปรอ. มีความมุ่งหมายที่จะให้นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจ มีความร่วมมือและประสาน งาน ตลอดจนเกิดอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจของชาติและผลประโยชน์แห่งชาติ เพื่อนำเสนอ แนวคิดและพัฒนาการ ทางเศรษฐกิจมาวิเคราะห์หายุทธศาสตร์ของ ชาติ ด้านเศรษฐกิจให้มีความรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ¹⁸ ประกอบกับในยุคของสังคมข่าวสารท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์นั้น การปิด ประเทศเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก ทั้งนี้พลังทางเศรษฐกิจโลกจะกดดันให้เปิด ประเทศ ปัจจัยดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้พลเรือนโดยเฉพาะ

¹⁶ ชเนศ อภรณ์สุวรรณ, "ประเทศไทยในปี 1992: บนเส้นทางประชาธิปไตย" เอเชียรายปี 1993 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 22

¹⁷ หลักสูตรการศึกษา สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่น ที่ 36 (ประจำปีการศึกษาพุทธศักราช 2536-2537), หน้า 1

¹⁸ แฉลงหลักสูตรบทเรียนที่ 1 สำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 4 (พ.ศ. 2534-2535), หน้า 1

นักธุรกิจมีความเป็นเอกภาพและเป็นสถาบัน จนสามารถกีดทานอำนาจจากหน่วยงานราชการ ในการเข้ามามีบทบาทในการเมืองไทยภายใต้ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม อันถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การเมืองไทยปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังนั้น การศึกษาตามหลักสูตร วปอ. และ ปรอ. จึงเป็นการเสริมสร้างเอกภาพของชาติให้เกิดความมั่นคงยิ่งขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวมา ที่สนคตทางการเมืองของนักศึกษาทั้งสองสถาบันในฐานะเป็นพลังทางสังคมที่สำคัญ ในยุคสังคมนิยมและยุคโลกาภิวัตน์ นั้น จึงนับเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาวิจัยทัศนคติทางการเมืองดังกล่าว อันมีผลต่อพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาทัศนคติทางการเมืองเชิงเปรียบเทียบ ของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) และ หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน (ปรอ.) ที่มีต่อระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มุ่งศึกษาทัศนคติทางการเมืองของ ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการพลเรือน พนักงานรัฐวิสาหกิจ และนักธุรกิจ ที่เข้ารับการศึกษิตตาม หลักสูตร วปอ. และ หลักสูตร ปรอ. จะมีทัศนคติทางการเมืองในระบอบ "ประชาธิปไตย" อย่างไร โดยเลือกศึกษาเฉพาะนักศึกษาหลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 36 และ ปรอ. รุ่นที่ 6 ซึ่งจะให้ความสนใจเกี่ยวกับ ปัจจัยสถานภาพทางเศรษฐกิจ แนวคิด ทัศนคติ รวมทั้งการเรียนรู้-ความเข้าใจ-ความรู้สึก ตลอดจนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

สมมติฐานในการศึกษา

1. นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) และ หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน (ปรอ.) มีทัศนคติทางการเมืองเป็นแบบ ประชาธิปไตย

2. นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน (ปรอ.) มีทัศนคติทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตย มากกว่า นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการวิจัย

1.1 การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มุ่งศึกษาถึงทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษาหลักสูตร วปอ. และ ปรอ. จำกัดขอบเขตศึกษาเฉพาะนักศึกษาหลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 36 จำนวน 105 คน และ ปรอ. รุ่นที่ 6 จำนวน 76 คน แยกตามสาขาอาชีพได้เป็น ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการพลเรือน พนักงานรัฐวิสาหกิจ และ นักธุรกิจเอกชน โดยอาศัยแนวคิดแบบประชาธิปไตย แนวคิดแบบอำนาจนิยม ทัศนคติทางการเมือง และการกล่อมเกลากทางการเมือง เป็นหลักในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาเพื่อพิสูจน์สมมติฐานดังกล่าว

1.2 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา กำหนดเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.2.1 ตัวแปรอิสระ ลักษณะรายละเอียดของตัวแปรที่
กำหนดในการศึกษาดังนี้

ก) เพศ กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็นเพศ ชายและหญิง ตามจำนวนของนักศึกษา วปอ. รุ่นที่ 36 และ ปรอ. รุ่นที่ 6 รวม 181 คน

- หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 36

เพศชาย จำนวน 102 คน

เพศหญิง จำนวน 3 คน

- หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ 6

เพศชาย จำนวน 68 คน

เพศหญิง จำนวน 8 คน

ข) อายุ แบ่งระดับอายุออกเป็น 4 ช่วงอายุ คือ

ช่วงที่หนึ่งอายุ 40-45 ปี

ช่วงที่สองอายุ 46-50 ปี

ช่วงที่สามอายุ 51-55 ปี

ช่วงที่สี่อายุ 56-60 ปี

ค) การศึกษาและการดูงาน

การศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับปริญญาตรี

ระดับปริญญาโท

ระดับปริญญาเอก

การดูงาน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

การดูงานในประเทศ (เคยหรือไม่)

การดูงานต่างประเทศ(เคยหรือไม่)

ง) อาชีพ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่หนึ่งเป็น

ข้าราชการทหาร-ตำรวจ-พลเรือน

กลุ่มที่สองเป็น

พนักงานรัฐวิสาหกิจ-นักธุรกิจ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

วิจัยประกอบด้วย

1. นักศึกษา วปอ. รุ่นที่ 36 จำนวน 105 นาย
 - ข้าราชการทหาร จำนวน 53 นาย
 - ข้าราชการตำรวจ จำนวน 6 นาย
 - ข้าราชการพลเรือน จำนวน 42 นาย
 - พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 4 นาย
2. นักศึกษา ปรอ. รุ่นที่ 6 จำนวน 76 นาย
 - ข้าราชการทหาร จำนวน 11 นาย
 - ข้าราชการตำรวจ จำนวน 2 นาย
 - ข้าราชการพลเรือน จำนวน 23 นาย
 - พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 5 นาย
 - ภาคเอกชน จำนวน 35 นาย

จ) รายได้ แบ่งออกเป็นระดับของรายได้ 4

ระดับ คือ

- ระดับรายได้สุทธิ ต่ำกว่า 20,000 บาท
- ระดับรายได้สุทธิ 20,001-30,000 บาท
- ระดับรายได้สุทธิ 30,001-40,000 บาท
- ระดับรายได้สุทธิ ตั้งแต่ 40,001 บาทขึ้นไป

ด) วิธีดำเนินการศึกษา ของนักศึกษาใน วิทยาลัย

ป้องกันราชอาณาจักร ประกอบไปด้วย

- หลักสูตร วปอ. เป็นหลักสูตรที่ศึกษา
 วิทยาการเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักรทางด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคม
 จิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนมุ่งให้เกิดความรับผิดชอบ
 ซอปร่วมกันในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ และ การประสานประโยชน์ระหว่าง
 นักศึกษาจากส่วนราชการต่าง ๆ

- หลักสูตร ปรอ. มีความมุ่งหมายที่จะ
 ให้นักศึกษามีความเข้าใจในบทบาทและความรับผิดชอบร่วมกันของภาครัฐบาลและ
 ภาคเอกชน เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชาติและรักษาผลประโยชน์
 ของชาติ

1.2.2 ตัวแปรตาม ศึกษาทัศนคติทางการเมือง แบบ
 ประชาธิปไตยและอำนาจนิยม ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ในการศึกษาวิจัยทัศนคติทางการ
 เมืองของนักศึกษา วปอ. รุ่นที่ 36 และ ปรอ. รุ่นที่ 6 ประกอบด้วยวิธีการ 2
 ส่วน คือ

2.1 ส่วนที่หนึ่ง แบบสอบถาม เพื่อสำรวจสภาพทางเศรษฐกิจ
 และสังคม (socio-economic status) ของประชากรที่วิจัย ลักษณะคำถาม
 เป็นแบบปิด (closed questionnaire)

2.2 ส่วนที่สอง แบบสอบถามเชิงวัด ทัศนคติความรู้ความเข้าใจ
 ทางการเมืองที่มีต่อรูปแบบประชาธิปไตยและอำนาจนิยม ตลอดจนปัจจัยเฉพาะ
 ช่วงสมัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษาทั้งสองหลักสูตร ลักษณะคำถาม
 เป็นแบบปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรในการ
 ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย นักศึกษาหลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 36 จำนวน 105
 นาย และ นักศึกษาหลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ 6 จำนวน 76 นาย ซึ่งเป็นประชากร

วิจัยในการสำรวจ โดยการนำแบบสอบถามให้นักศึกษาทั้งสองหลักสูตรตอบ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามดังกล่าวแล้ว จะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS-X เพื่อวิเคราะห์แจกแจงความถี่ของข้อมูลในเชิงสถิติ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมุติฐานในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

4.1 ส่วนที่หนึ่ง เสนอในเชิงวิเคราะห์สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (socio-economic status) ของประชากรที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้

4.2 ส่วนที่สอง เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล กักตุนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยมและอำนาจนิยม ต่อระบอบประชาธิปไตย ที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้อย่างชัดเจนบ้าง โดยเฉพาะช่วงสมัย ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงกักตุนคติทางการเมืองของประชากรที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อกักตุนคติทางการเมืองของ นักศึกษา วปอ. และ นักศึกษา ปรอ. ต่อบุคลิกภาพทางการเมืองที่สนองตอบตามหลักการประชาธิปไตย หรือ อำนาจนิยม

2. ทราบว่า นักศึกษา วปอ. และ นักศึกษา ปรอ. มีกักตุนคติทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยหรืออำนาจนิยม

3. ทราบถึงแนวโน้มทางการเมืองของ ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการพลเรือน พนักงานรัฐวิสาหกิจ และ นักธุรกิจ ที่เข้ารับการศึกษานี้ ในหลักสูตรวปอ. รุ่นที่ 36 และ ปรอ. รุ่นที่ 6 ต่อรูปแบบและกระบวนการประชาธิปไตย

4. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนปัจจัยที่เอื้อต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่เป็นการสนับสนุนพฤติกรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของนักศึกษาหลักสูตร วปอ. และ ปรอ. ที่จะก่อให้เกิดทัศนคติทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตย มากขึ้น

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

การกล่อมเกลாதทางการเมือง หมายถึง แบบแผนที่บุคคลเรียนรู้การเมือง บุคคลเรียนรู้สิ่งที่ไม่ใช่ข่าวสารข้อมูล โดยกระบวนการกล่อมเกลาททางการเมือง สิ่งที่ไม่ใช่ข่าวสารข้อมูลดังกล่าว ได้แก่ ค่านิยมทางการเมือง สภาวการณ์ทางการเมือง และ พฤติกรรมทางการเมือง อาจกล่าวได้ว่า การกล่อมเกลาททางการเมือง เป็นกระบวนการเรียนรู้ทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมทางการเมือง นอกจากนั้นแล้วยังเป็นกระบวนการเรียนรู้สิ่งซึ่งจะยังผลให้เกิดความมั่นคงทางการเมือง

ทัศนคติทางการเมือง หมายถึง แนวความคิดของบุคคลที่มีต่อการเมือง การปกครองของประเทศ ตลอดจนการรับรู้หน้าที่ในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศ การรับรู้ในความหมายและหลักการของ ประชาธิปไตย สิ่งคนนิยม รวมทั้งการรับรู้เกี่ยวกับสถาบันทางการเมืองที่สำคัญ และ กระบวนการทางการเมือง

ประชาธิปไตย เป็นลัทธิหรืออุดมการณ์ทางการเมืองที่มีหลักในการยึดมั่นความสำคัญของเสรีภาพส่วนบุคคล สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคทางการเมือง เป็นรูปแบบการปกครอง ที่ชนทุกชั้นมีอำนาจสูงสุด อำนาจอธิปไตย หรือ อำนาจอสูงสุด เป็นของประชาชนโดยที่ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศและผู้ปกครองประเทศ ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน มีการตกลงแก้ปัญหาทางการเมืองอย่างสันติวิธี มีการประสานประโยชน์ร่วมกันและมีความอดทน ตลอดจนทัศนคติข้อเท็จ

จริงทางการเมืองและส่งเสริมให้ประชาชนใช้สติปัญญา ความสามารถและความรอบรู้ในการแก้ปัญหา การพัฒนาตนเองและสังคม การยึดหลักความเห็นพ้องต้องกันของประชาชนในประเทศ

อำนาจนิยม เป็นทั้งแนวความคิดและแบบการปกครอง กล่าวคือ เป็นระบบการเมืองชนิดหนึ่ง ซึ่งรวมอำนาจสูงสุดในการปกครองไว้ที่ผู้ปกครองเพียงคนเดียวหรือคณะบุคคลที่มีอำนาจ การปกครองแบบอำนาจนิยมเน้นที่การเชื่อฟังของประชาชน ที่มีต่อคำสั่งของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีอำนาจมากกว่าสิทธิของบุคคล โดยเชื่อว่าการปฏิบัติตามผู้นำน้อมจะนำความก้าวหน้ามาสู่ประเทศชาติ นอกจากนี้แล้วยังเป็นนอคมการณ์ ซึ่งกำหนดวิถีชีวิตและการแสดงออกของพฤติกรรมทางการเมืองด้วย

นักศึกษา วปอ. หมายถึง นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร

นักศึกษา ปรอ. หมายถึง นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกราช

การนำเสนอผลงานการศึกษาวิจัย

บทที่หนึ่ง บทนำ เป็นการกล่าวถึงสภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหาวัตถุประสงค์ที่ศึกษาวิจัย เรื่องดังกล่าว ตลอดจนการกำหนดสมมติฐานที่ใช้ในการศึกษาวิจัย รวมทั้งระเบียบขั้นตอนการดำเนินการศึกษาวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เมื่อทำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้

บทที่สอง แนวความคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเรื่องนี้ เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยเฉพาะการนำ

แนวทฤษฎีด้านทัศนคติทางการเมืองมาเป็นตัวชี้วัด ตลอดจนกระบวนการกล่อม
เกล้าทางการเมืองเพื่อแสดงถึงความมีเหตุมีผลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ตาม
ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา

บทที่สาม ประวัติความเป็นมาและบทบาท ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
อาณัติจักร

บทที่สี่ วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย ทัศนคติทางการเมืองของวิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) เปรียบเทียบ
กับ หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน (ปรอ.)

บทที่ห้า ผลการวิเคราะห์ทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษาทั้งสอง
หลักสูตรว่ามี ทัศนคติทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยหรืออำนาจนิยม ตลอดจน
ผลการศึกษาเชิงเปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษา
ทั้งสองหลักสูตร

บทที่หก บทสรุปและข้อเสนอแนะ เป็นการสรุปผลการศึกษาวิจัยใน
ครั้งนี้ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการดำเนินการวิจัยของเรื่องนี้เพื่อเป็นข้อ
มูลทางการวิจัยและอาจนำมาใช้เป็นประโยชน์ในงานวิจัยของเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

ภาคผนวก ก : หลักสูตรของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้แก่
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) และ หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร
ภาครัฐร่วมเอกชน (ปรอ.)

ภาคผนวก ข : แบบสอบถาม ทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษา
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 36 และ
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 6